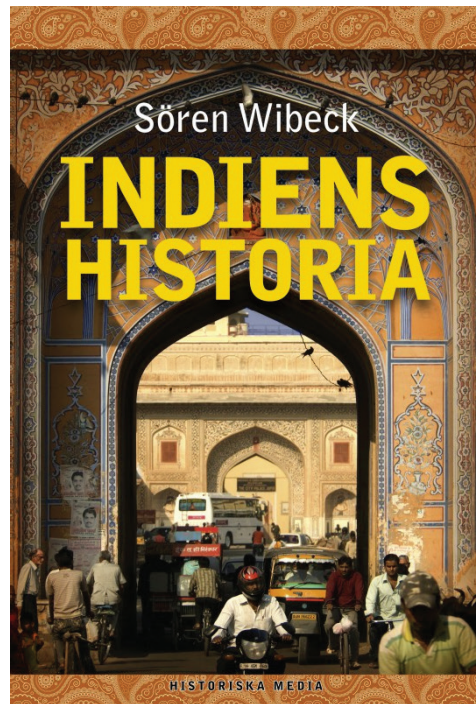

Recension

**Sören Wibeck, *Indiens historia*.
Lund: Historiska media 2012.
ISBN 978-91-86297-49-7. 383 sidor.**

Vi är inte bortskämda med god litteratur om Indien på svensk mark. Trots det intresse för indisk religion och andlighet som under långa perioder förelegat, och trots all den uppmärksamhet som utvecklingsproblem i den så kallade tredje världen har genererat, så finns inte mycket till utbud i de svenska bokhandlarna. På historiefrenten har ingen större översikt givits ut sedan Erik Grens slitstarka *Indiens historia* vars senaste upplaga kom 1969. Man kan också nämna Karl-Reinhold Haellqvist och Inger Sondén-Haellqvists mer översiktligt hållna *Indiens, Pakistans och Bangladeshs historia* som i första hand var avsedd som studentlitteratur

och dök upp i ett antal upplagor i början av 1970-talet. Det är alltså hög tid att något nytt och uppdaterat erbjuds en svensk läsekrets. Svenska mediernas bevakning av Indien är sparsmakad och det som skrivs handlar ofta om våldsamheter och det explosiva förhållandet till Pakistan. Den snabba ekonomiska utvecklingen och de sociala och kulturella följderna av denna sker i det tysta. Kontrasten är tydlig mot den svenska bevakningen av Kina där det kommit relativt mycket böcker och mediamaterial under senare år.

Journalisten Sören Wibeck är en flitig resenär och skriftställare som arbetat mycket med livsfrågor och religion, även i ett historiskt perspektiv. Vi minns från tidigare hans välskrivna översikt *Korstågen: Västerlandets heliga krig* (2005). Även i *Indiens historia* handlar det i relativt hög utsträckning om just religionens betydelse i den oroliga subkontinentens utveckling. Inte minst har Wibeck föresatt sig att diskutera de historiska rötterna till dagens politiskt laddade religiositet. De länderhistoriker som ges ut idag på den internationella bokmarknaden är ofta baktunga såtillvida att det mesta utrymmet ägnas åt de senaste ett eller två seklerna. Så är inte fallet med Wibecks *Indiens historia*. Ungefär 200 sidor ägnas åt tiden fram till Mogulväldets nedgång i första hälften av 1700-talet. Det brittiska Indien och framför allt självständighetsrörelsen i första hälften av 1900-talet skildras också i stor detalj, och jag kan som läsare tycka att det blir alltför ingående och detaljerat om de olika faserna av Gandhis karriär och kongresspartiets agerande. Samtidigt får de senaste 65 årens historia av självständighet en mer summarisk skildring i tre kapitel och 39 sidor.

Fast det är ändå inte hela sanningen. Wibeck framställer hela tiden en dialog mellan det förgångna och den moderna indiska synen på detta förgångna. Det accentueras av

bokens val av illustrationer som mestadels består av författarens egna fotografier från det samtida Indien. De som forskar i historiebruksfrågor torde ha utbyte av boken. Wibeck har själv intervjuat en lång rad indiska historiker och opinionsbildare och hans arbete innehåller långa citat från samtalen. Intervjuerna tyder på att Wibecks tonvikt på äldre förhållanden inte är malplacerad. Flera fornhistoriska förhållanden är hett bränsstoff än idag och har genererat vitt skilda tolkningar. Det gäller inte minst den ariska invandringens historicitet. I västerländska historieböcker brukar man få läsa att indo-europeiska stammar invaderade Sydasien i andra årtusendet f.Kr. och gav upphov till den vediska kulturen från vilken senare indiska kulturformer härrör. Hindunationalister har argt ifrågasatt denna historieskrivning och hävdar att hinduer är ”infödda barn av jorden, från urminnes tider”. Wibeck köper delvis detta; han påpekar att det finns många sakliga invändningar mot den ariska invandringshypotesen som i grunden är en lärd västerländsk konstruktion från 1800-talet.

Längre fram i tiden följer de muslimska invasionerna på 1000- och 1100-talen som initierar ett antal islamska riksbildningar av vilka Mogulväldet mellan 1500- och 1700-talen är den mest framstående. Mogulväldets slutliga nedgång och fall förklaras av Wibeck med en olycklig kombination av administrativa problem och minskad religiös tolerans. Varför en avlägsen europeisk nation som Storbritannien lyckades få fotfäste och dominera en hel subkontinent från det ena 1700-talet är en svårare makrohistorisk fråga. Wibeck hänvisar till en lokal indisk historiker som menar att skillnaderna mellan Väst-europa, Indien och Kina inte var särskilt stora vid början av 1700-talet. Det var senare under samma sekel som skillnaderna ökade starkt. Militär överlägsenhet, handelsdrivkraft och utnyttjandet av den indiska politiska splittringen ses som delförklaringar till en begynnande kolonialism som hade föga gynnsamma följder för det indiska samhället.

På det hela taget kan jag starkt rekommendera Wibecks översikt. Greppet att föra en dialog om bruket av historia i dagens Indien och visa på äldre historiska frågors samtidsrelevans känns fräscht och okonventionellt. I allmänhet undviker författaren att tugga fakta om successiva dynastier och riksbildningar för att istället ta tag i de stora civilisatoriska frågor som format Indien under en flertusenårig historia. Ovanliga kulturhistoriska teman som sexets betydelse i relationerna mellan de brittiska kolonistörerna och den inhemska befolkningen tas upp i explicit detalj. Som en historisk introduktion till hinduism, jainism och buddhism fungerar de tidiga kapitlena väl. Nackdelen med boken är att författaren inte alltid varit så grannlaga med detaljerna. En noggrannare faktagranskning hade kunnat eliminera ett stort antal irriterande småfel. Till exempel satt drottning Raziyas make Altunia aldrig på tronen i Delhi (sid. 139), inte heller dog stormogulen Babur år 1526 utan 1530 (sid. 148). Dessa smärre errata undanskymmer dock inte intrycket av en i hög grad läsvärd och välinformerad syntes.

Hans Hägerdal